

Ethics and Ethos: Insights on the Weekly Parsha - Mishpatim

February 3, 2016

Rabbi Shmuel Silber - rabbisilber@suburbanorthodox.org

www.rabbisilber.com

1. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף ז עמוד ב

דרש בר קפרא: מנא הא מילתא דאמרו רבנן הוו מתונין בדין – דכתיב לא תעלה במעלת, וסמיך ליה ואלה המשפטים.

2. שמות פרק כ פסוק כג

וְלֹא־תַעֲלֶה בְּמַעֲלֹתַי עַל־מִזְבְּחִי אֲשֶׁר לֹא־תִגָּלֶה עֲרוֹתְךָ עָלָיו:

And you shall not ascend with steps upon My altar, so that your nakedness shall not be exposed upon it.'

3. שמות פרק כא פסוק א

וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמֹר לִפְנֵיהֶם: *And these are the ordinances that you shall set before them.*

4. רש"י מסכת סנהדרין דף ז עמוד ב

מתונים – רגילין בהמתנה, כדי לעיין בה יפה קודם שתחתכוהו. במעלות – בחזקה ובמרוצה.

5. פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) שמות פרשת יתרו פרק כ

רבתינו אמרו במס' סנהדרין מנא הא מילתא דאמרי רבנן הוו מתונין בדין, דכתיב ולא תעלה במעלות על מזבחי, וסמוך ליה ואלה המשפטים, מיכן לדיין שישא ויתן בדין ויצדיק אותו ואח"כ יחתוך הדין, שנאמר צדק צדק תרדוף (דברים טז כ):

6. משנה מסכת אבות פרק א משנה א

משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה הם אמרו שלשה דברים הוו מתונים בדין והעמידו תלמידים הרבה ועשו סייג לתורה:

7. רמב"ם על משנה מסכת אבות פרק א משנה א

מתונים בדין – שיאחרו לגמור הדין ולא יפסקוהו במהרה, עד שיבינוהו, שאפשר שיתגלו להם עניינים שלא יתגלו בתחילת המחשבה.

8. ר' עובדיה מברטנורא מסכת אבות פרק א משנה א

הוו מתונים בדין – שאם בא דין לפניך פעם ושתים ושלש, לא תאמר דין זה כבר בא לפני ושניתי ושלשתי בו, אלא הוו מתונים, כלומר ממתנינים קודם שתפסקו הדין:

9. תלמוד בבלי מסכת ביצה דף כה עמוד ב

ואמר רמי בר אבא ... נטיעה מקטע רגליהון דקצביא

10. רש"י מסכת ביצה דף כה עמוד ב

נטיעה מקטע רגליהון דקצביא – נטיעת ערלה שאמרה תורה להמתין שלש שנים מלאכול פירות, מקטע רגלי הקצבים הממהרין לאכול קודם הפשט ונתוה, ופעמים שנמצאת טרפה

Ethics and Ethos: Insights on the Weekly Parsha - Mishpatim

February 3, 2016

Rabbi Shmuel Silber - rabbisilber@suburbanorthodox.org

www.rabbisilber.com

11. תוספות מסכת ביצה דף כה עמוד ב

וי"ל דודאי ליכא איסור דמשנשחטה היא עומדת בחזקת היתר מיהו אם נמצאת טריפה לאחר שאכל הוא נענש כשוגג ולא כאונס שלא היה לו למהר כל כך.

12. שיחות מוסר (מאמר מג)

יעו"ש. וצריך ביאור, למה צריך ללמוד מנטיעה שהוא נידון כעובר עבירה בשוגג ונענש, הרי מסברא יש לומר כן, שאינו אונס כיון שבידו להמתין עד שיתברר שהבהמה כשרה. ונראה מזה דעל פי דין באמת מותר לו לקצב לאכול את הבשר לכתחילה, כי הוא בחזקת היתר, וא"כ ראוי היה שיהא נידון כאונס, אך מנטיעת ערלה נלמד חיוב מיוחד של הנהגה במתינות, שחייב האדם לנהוג בכל מעשיו על פי מידת המתינות, וכל שאינו נהוג על פי מידת המתינות הרי שלא נהג נכונה, ולכן הוא יצא מכלל אונס לכלל שוגג, והרי הוא נענש על אכילתו.

13. מדרש שמואל פרק א' משנה א'

ואפשר לומר עוד שהכוונה לומר שיהיו מתונים בעיון הדין להוציא לאור משפטו אבל אם הדין כבר הוא ברור אצלם אסור להם לענות הדין ולהתעכב מלפסוק אותו מיד. וזה שאמר הו מתונים בעיון הדין אבל לא כפיסוק הדין כי זה עינוי הדין. אי נמי הכוונה לומר דלא יורו הוראה בעוד שלא הגיעו לזמן הוראה וכמו שאמרו רז"ל כי רבים חללים הפילה זה תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה וזה הו מתונים בענין הדין וההוראה שאף אם אתם חכמים בעיניכם וכבר הגעתם להוראה לפי דעתכם עם כל זה תמתינו עוד ולא תורו דין ומשפט וז"ש הכתוב למדו היטב ואח"כ דרשו משפט, והיטב ר"ל שיהיה תורתם ולמודם רב: